

QP Code : 71001
[Total Marks : 75]

(2½ Hours)

- N.B. : (1) All questions are **compulsory**.
(2) All questions carry equal marks.

1. Define Archaeology. Explain its relation with History, Geography & Chemistry.

OR

Describe the different methods of dating antiquities.

2. Examine the significance of administrative and eulogistic inscriptions.

OR

Trace the development of Kharoshthi and Nagari scripts.

3. Write a detailed note on Gupta coins.

OR

Explain the contribution of Numismatics to political and economic history of Ancient India.

4. Review the importance of Heritage Tourism with reference to Kanheri and Gharapuri caves.

OR

Discuss the importance of Raigad as a unique heritage site of Maharashtra.

5. Write short notes on **any two** of the following :-

- (a) Formation of a site
- (b) Aims of Indian Epigraphy
- (c) Development of Indian Numismatics in the 19th century
- (d) Importance of Heritage Tourism

[TURN OVER]

(मराठी रूपांतर)
($2\frac{1}{2}$ तास)

एकूण गुण : ७५

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 (२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

- (१) पुरातत्वशास्त्राची व्याख्या करा. त्याचे इतिहास, भुगोल आणि रसायनशास्त्रांशी असलेले संबंध स्पष्ट करा.

किंवा

दुर्मिळ वस्तुंच्या कालमापन विषयक विविध पद्धतीचे परिक्षण करा.

- (२) प्रशासकीय आणि स्थूलीवर पुराभिलेखांच्या महत्वाचे वर्णन करा.

किंवा

खरोळी आणि देवनागरी लिपींच्या विकासाचा मागोवा घ्या.

- (३) गुप्तकालिन नाण्यांवर सविस्तर टिप्पण लिहा.

किंवा

प्राचीन भारतीय राजकिय व आर्थिक इतिहासातील संदर्भात वारसा पर्यटनाच्या महत्वाचा मागोवा घ्या.

- (४) कान्हेरी आणि घारापूरी लेण्यांच्या विशेष संदर्भात वारसा पर्यटनाच्या महत्वाचा मागोवा घ्या.

किंवा

महाराष्ट्रातील वैशिष्टपूर्ण वारसास्थळ रायगड किल्ल्याच्या महत्वाची चर्चा करा.

- (५) खालिलपैकी कोणत्याही दोहोंवरूपैपा लिहा :-

(अ) स्थलमिश्चिती

(ब) भारतीय पुराभिलेख विद्येची ध्येये

(क) ११व्या शतकातील भारतीय नाणकशास्त्राचा विकास

(ड) वारसा प्रक्रियाचे महत्व